

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

Membrii asociației „SOLIDARITATEA”, sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pentru Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș) Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Bucumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codru, (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Grănițerul Bănățan, (Mehadia) Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Paira, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Sylvania Someșana, Speranța (Hosman), Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viilorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

ABONAMENTUL

PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60.
— NUMĂRUL 2-50 LEI. —

COMITETUL DE REDACȚIE:

Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĚDATU și Const. POPP
Redactor responsabil: Vasile Vlaicu.

TAXA PENTRU INSERTIUNI:

De fie-care cm 2 Lei.
Bilanțurile după tarif special.

SUMARUL:

Unificarea monetară (Urmare). — Urcarea capitalului institutului „Patrie” din Blaj. — Din exemplul altora. — Cultivatorilor de tutun. — Dela Corpul contabililor. — Nou mers de tren.

Ordonanțe, legi. — Cronica săptămânală. — Bursa.

Unificarea monetară.

(Continuare)

II.

După informațiile particulare, ce posedem, peste câteva zile ar fi a se începe lucrările pentru unificarea sistemului monetar, prin rambursarea biletelor băncii austro-ungare în monedă națională.

Deși ne place a crede, că aceasta importantă chestiune — contorm asigurărilor date, la diferite ocazii, de Dl General Averescu, șeful guvernului — nu va fi rezolvită, în mod definitiv, fără consultarea cercurilor interesate și chemate a se pronunța în materie, de dincoace de Carpați, totuși, în conștiința răspunderii noastre, ca reprezentanți ai finanței, comerțului, industriei și agriculturii din Ardeal, Banat și celelalte ținuturi, unite cu vechiul Regat, ne permitem a ne adresa și pe această cale Domniei Voastre, Domnule Ministru, și a Vă face — în scopul unei rezolviri cât mai juste a chestiunii — următoarele propuneri:

1. să se accepte, ca bază, pentru unificarea sistemului monetar, raportul de schimb, cursul de paritate, dintre coroană și leu din timpul nemijlocit, ce a precedat unirea noastră cu vechiul Regat;

2. modalitățile rambursării coroanelor austro-ungare în monedă națională, să se fixeze în conformitate cu măsurile, ce trebuiesc luate pentru regularea circulației fiduciare din întreaga țară și

3. simultan cu retragerea și înlocuirea biletelor băncii austro-ungare, să se reguleze și precizeze și chestiunea transformării și lichidării creanțelor în valută de coroane.

*

Baza propusă de noi pentru unificarea sistemului monetar, corespunde raportului de valori dintre coroană și leu în toamna anului 1918, adică în timpul nemijlocit, ce a precedat actului unirii dela Alba-Iulia, când coroana era egală cu leul.

Dacă retragerea biletelor băncii austro-ungare s'ar fi făcut mai curând, așa după cum s'a întâmplat aceasta cu mărcile germane din Franța și Belgia și cu coroanele austriece din Italia¹⁾, desigur rambursarea lor nu putea urma decât pe baza raportului de valori de atunci, pe baza parității.

Populațiunea de dincoace de munți nu poate fi responsabilă, cu atât mai puțin păgubită din cauza

¹⁾ În Franța și Belgia — cum se știe — rambursarea s'a făcut pe baza parității 1 M. = 125 Frcs. În Italia — după cât am putut constata — s'a dat pentru o coroană un avans de 60 centissime, rămânând ca statul, eventual, să întregască mai târziu acest avans până la paritate. Avansul de 60 centissime corespunde la raportul în care stătea coroana față de lira italiană pe piețele din Elveția înainte de dismembrarea Monarhiei austro-ungare. Pe aceste piețe în Sept. și Oct. 1918, cursul coroanei a variat între 37-75 până la 46-50 frcs, iar al lirei între 60 — până la 77-75 frcs. În mediu 1 cor = 42-12 frcs și 1 L = 68-87 ircs. Deci 1 cor. — 0-61 lire.

rambursării atât de întârziate — fie această întârziere ori cât de justificată — a biletelor băncii austro-ungare. Ar fi injust, ca populațiunea noastră să trebuiască a suporta urmările nefaste ale acestei întârzieri, care la rândul ei a dat naștere la contrabandă și speculațiuni, ce au pricinuit reducerea nejustificată a coroanei. Ar fi o nedreptate, ca această populațiune să sufere și să fie păgubită din cauza unor greșeli — desigur neintenționate — de politică financiară și economică și din cauza tendințelor neîndreptățite de a se urca în mod meșteșugit valoarea leului față de coroană, în lăuntru țării.

E constatat, că mult timp după actul unirii, forța de achizițiune a coroanei a fost cu mult mai mare ca a leului. Valori, cari se puteau procura dincoace de munți în preț de o coroană, în vechiul Regat nu se puteau obține cu preț de un leu. Cu toate acestea, armata, la ocuparea noilor teritorii, a impus cursul de 1 leu = 2 coroane, curs forțat, care a avut urmări dezaastroase pentru populațiunea dela noi. Pe când locuitorii vechiului Regat, puteau cumpăra aici orice cu preț de jumătate, pe atunci noi trebuia să plătim acolo prețuri îndoite. Și cum, nici după nostrificarea lor prin stampilare, coroanele nu au fost admise ca mijloc legal de plată în vechiul Regat, fiind constrânși a ne plăti cumpărăturile exclusiv în lei, deci în moneda, care se exporta cu nemiluita în străinătate, în scop de speculațiune și care — din această cauză — devenise tot mai scumpă, nu e mirare dacă — sub influința atâtor împrejurări neprielnice — coroana noastră s'a redus și mai mult față de leu. Exportul și importul direct între Ardeal și celelalte țări, special țările vecine ale apusului, a fost imposibil și astfel am fost lipsiți și de cel mai propriu mijloc spre a îmbunătăți cursul coroanei, așa cum se întâmplase aceasta în Ceho-Slovacia. În fine, din iarna trecută, ridicată fiind și ultima barieră economică dintre noi și vechiul Regat, și trebuind să plătim întreit și împătrit mărfurile importate prin Galați, iar în produsele din interior să suportăm concurența capitalului abundent de peste Carpați, scumpetea a ajuns la înălțimi vertiginoase. Pentru toate acestea, putem zice, nenorociri, populațiunea noastră nu poate fi răspunzătoare. Dacă nu poate fi rebonificată pentru enormele pagube, suferite până acum, ea trebuie cruțată cel puțin de catastrofa, ca moneda sa de coroane, care, sub un regim economic mai prielnic și mai binevoitor, și azi ar putea fi egală cu leul, să nu fie rambursată în condițiuni dezaastroase pentru viața economică și averea națională a teritoriilor ciscarpatine.

Dar chiar dacă am trece peste considerațiunile din cele precedente, asupra cărora, admitem, se poate discuta, baza, propusă de noi pentru unificarea sistemului monatar trebuie acceptată, ca o *consecvență logică și indiscutabilă* a dispozițiunilor din tratatele de pace, relativ la regularea datoriilor foștilor cetățeni

austro-ungari. Pentru datoriile lor față de străinătate, Conferența de pace impune, că acestea să se plătească după raporturile valutare antebellum¹⁾, iar cu privire la datoriile dintre foștii cetățeni austro-ungari, deveniți prin dismembrarea monarhiei habsburgice, cetățeni ai diferitelor state, art. 254 din tratatul cu Ungaria și art. 271 din tratatul cu Austria, dispune, să fie regulate în moneda statului aliat sau asociat interesat, în cazul nostru, în moneda română și anume după media cursurilor dintre coroană și leu la bursa din Geneva în cele două luni, ce au precedat zilei de 1 Nov. 1918. În acest interval de timp, după informațiunile, ce am putut culege, în Elveția, raportul de schimb între coroană și leu era — cu o mică diferență — aproape egal. Astfel în Sept. și Oct. 1918, coroana austro-ungară nota în Zürich, în mediu, 42:12 frcs. iar pentru un leu se poate stabili un curs de asemenea mediu de 46:30 frcs²⁾, ceace însemnează 100 cor. = 91 lei.

Este mai presus de orice discuțiune, că, dacă, prin semnarea tratatelor de pace, se impune foștilor cetățeni austro-ungari, deveniți cetățeni români, ca pentru 100 de coroane datorie să primească respective să plătească 91 lei, statul, care prin semnarea tratatelor le-a impus aceste obligamente, — nu-i poate păgubi și nimici, rambursându-le moneda și rezolvindu-le creanțele interne pe un curs mai redus. Dacă mai considerăm acum, că datoriile față de străinătate trebuiesc regulate — cum am arătat în o notă anterioară — după raporturile valutare al pari dinainte de războiu, credem, e clar pentru ori și cine, că unificarea monetară nu se poate face decât pe bază susținută de noi. Astfel, chiar dacă n'ar mai fi nici un alt argument în favorul tezei noastre, dispozițiunile precise și obligatoare ale tratatelor de pace, sunt o condițiune sine qua non pentru acceptarea soluțiunii, ce am propus.

* *

Acceptându-se, ca bază de unificare, cursul al pari, aceasta nu însemnează, că biletele băncii austro-

¹⁾ A se vedea Partea X Secț. III art. 231 din tratatul cu Ungaria și Partea X Secț. III art. 248 din tratatul cu Austria. În sensul acestor dispozițiuni, datoriile trebuiesc plătite în moneda statului aliat sau asociat interesat, după cursul mediu din luna, care a precedat deschiderii ostilităților. Astfel, dacă cineva datorește unui creditor francez 1,000,000 — cor., va trebui să plătească 1,040,000 — frcs. Așa fiind, înțelege ori cine, că e vorba de sarcini enorme, cari, ori cum de faforabil s'ar rezolvi chestiunea rambursării coroanelor în statele succesoare monarhiei austro-ungare, cu raporturile valutare internaționale de azi, numai prin acordarea de termene lungi de plată, vor putea fi suportate.

²⁾ La bursa din Zürich nu am găsit notat leul românesc. Cursul arătat de noi, a fost dedus din raportul frcs elvețieni și mărci și dintre mărci și lei. Natural, cursurile arătate vor trebui controlate și verificate pe baza cotelor oficiale, care nouă nu ni-au stat a îndemână.

ungare trebuiesc rambursate exclusiv în monedă națională. Ne dăm seama, că rambursarea trebuie să fie un prilej pentru reducerea inflației monetare și în consecvență pentru o încercare de îmbunătățire a valutei naționale. Sumele mari, cari zac tesauriate, fără a fi date circulațiunii, trebuiesc scoase la iveală prin mijloacele potrivite, ce se îmbie spre acest scop. Ne dăm seamă mai departe și de aceea, că statul trebuie să consolideze o parte din sarcina, ce o ia asupra sa pentru unificarea monetară și din aceste motive nu putem avea nimic în potrivă, dacă rambursarea se va face numai în parte în număr, rămânând, ca pentru rest, să se dea titluri, după cum se va afla de cuviință. Credem însă just, că reducerea inflației monetare să nu să facă numai în contul biletelor de coroane, ci în aceeaș măsură și în contul celorlalte soiuri de monedă fiduciară. Modalități pot fi mai multe. Exemplul Belgiei, care a rambursat numai în parte în monedă, iar pentru rest a dat recepise transmisibile pe celea îndosării, poate fi aplicat, în condițiuni potrivite, și la noi. În general, relativ la această chestiune ținem, ca fondul să fie salvat. Formele se vor aplica după necesități și posibilități, însă totdeauna în mod just și echitabil pentru toate provinciile, ce alcătuiesc patria noastră.

* *

Natural, încetând sistemul monetar actual pentru teritoriile de dincoace de Carpați și decretându-se leul ca monedă unitară, se impune, să se precizeze dispozițiuni și cu privire la transformarea și lichidarea creanțelor în valută de coroane. Înțelegem creanțele interne: efecte, depuneri, datorii etc. dintre foștii cetățeni austro-ungari, deveniți cetățenii români. Pentru acestea deasemenea ar urma să se decreteze, ca bază de transformare respective lichidare, paritatea între coroană și leu.

În cazul acesta transformarea s'ar face neted și fără nici o greutate, așa că e de prisos a mai stărui asupra acestei chestiuni.

* *

Ne dăm seamă, că prin rambursarea integrală a biletelor băncii austro-ungare, statul va lua asupra sa o sarcină cu mult mai mare, ca în cazul unei rambursări parțiale. Astfel sarcina va fi îndoită față de cazul unei rambursări de 50% și întrejită față de o rambursare de 33%. Cu toate acestea o rambursare parțială prezintă desavantajii și pagube atât de mari și ireparabile, încât, puse în cumpănă, oricine va trebui să se decidă pentru o rambursare integrală,

Cea dintâi și cea mai gravă consecvență a unei rambursări parțiale ar fi, că toată averea mobilă, exprimată în valută de coroane, cu un cuvânt toată creanțele noilor cetățeni români din teritoriile alipite,

s'ar reduce la $\frac{1}{2}$ respective la $\frac{1}{3}$, după cum rambursarea s'ar face cu 50% sau 33%. Nu putem da cifra exactă a acestor valori. Fără exagerare se poate spune, că ea poate fi chiar și de douăori sau poate chiar și de trei ori așa de mare ca suma biletelor de coroane din circulațiune. Ca o dovadă amintim, că numai activul băncilor din Sibiu se urcă la un miliard. Prin combinațiuni și deducațiuni putem afirma, că depozitele spre fructificare, administrate de bănci, încă trebuie să atingă cifra de circa 4 miliarde. Să mai adăugăm lângă acestea emisiunile de scrisuri fonciare, obligațiuni, acțiuni, pretensiuni hipotecare, cambiale, comerciale, contracte etc. etc. și vom înțelege, că e vorba de valori, peste cari nu se poate trece atât de ușor. Între astfel de împrejurări, ne întrebăm, ce interes ar putea avea statul să facă, ca aceste valori să fie reduse la jumătate sau la o treime? Desigur, nici unul. Dimpotrivă, interesul moral, politic și fișcal al statului este, să mențină în întregime această mare avere națională. În cadrele unui impozit general și progresiv de avere și de beneficii de războiu, statul va putea să încasseze plusul de sarcini, ce-l ia în scopul rambursării integrale, chiar și numai din valorile, ce ar urma să se nimicească în cazul unei rambursări parțiale. Astfel motivul, ce se aduce și după care statul s'ar greva peste măsură prin o rambursare integrală, cade dela sine. Ar fi fost însă bine, ca impozitul de avere și beneficii de războiu, fără de care nici nu se poate închipui o echilibrare în finanțele statului, să se fi putut aplica simultan cu regularea valutei. Dar, dacă aceasta, acum ar fi cu neputință, credem, se vor găsi mijloace, cu cari să se asigure, din prilejul unificării valutei, viitoarea contribuție în aceste impozite.

O rambursare parțială, ce nu ar sta în legătură cu un impozit general și progresiv asupra tuturor averilor și beneficiilor de războiu, ar însemna și o mare nedreptate socială, care ar fi în contradicție cu toate principiile societății moderne. O astfel de rambursare ar fi egală cu o confiscare de 50%, respective 66% a averilor tuturor detentorilor de monedă fiduciară și creanțe în valută de coroane. Ea ar greva însă numai pe o parte din locuitorii țării și pe o bază de proporționalitate — 50% respective 66% și dela cei bogați, ca și dela cei săraci, — deci o bază anticvată și abandonată de totă lumea. O rambursare parțială nu e altceva, decât o devalvație, ale cărei urmări — cum am văzut — le-ar resimți exclusiv detentorii de monede și creanțe de coroane. Cât de nedreaptă ar fi o astfel de măsură, se poate vedea din exemple, pe cari le întâlnim la tot pasul. Cel ce are averea în realități și-o salvează în întregime, iar cel ce o are în creanțe și-o pierde în jumătate sau în două treimi Liferantul și speculantul, care s'a îngrijit să-și procure bunuri reale, trece neatinș, iar văduva și orfanul, cari își au puținul lor plasat în depuneri sau alte asemenea valori, vor trebui

să se mulțumească a-și duce zilele îndoite și întreit de greu. Din acestea și alte asemenea motive ponderoase, trebuie să ajungem la concluziunea, că, admitând în supoziție, ca ultima ratio, că chestiunea aceasta n'ar putea fi rezolvită în alt mod, decât numai prin o devalvație, aceasta va trebui suportată de toate averile: reale și imaginare și de toate ramurile și isoarele de producțiune. Inpotriva unei soluțiuni, care ar atinge numai pe unii — în cazul nostru pe detentorii de valori în valută de coroane — când ea a fost adusă în discuțiune în alte state, s'au ridicat cei mai de seamă oameni de stat, economiști și financieri. Ideea aceasta a fost combătută cu violență în Cehoslovacia, Italia și Iugo-Slavia.

În sfârșit o rambursare parțială, care ar avea de urmare reducerea generală și proporțională a tuturor creanțelor, ar fi în contradicție și cu principiile, după care s'au rezolvit prin Conferența de pace creanțele de stat și cele două categorii de creanțe private, de care am făcut amintire în cele precedente. Prin tratatele de pace, toate creanțele (împrumuturile) de stat și toate datoriile dintre cetățenii statelor, ce au contractat pacea, creanțe și datorii antebellum, au să fie regulate după raporturile valutare dela 1 Aug. 1914. După raporturi de valori aproape egale — cum de asemenea am văzut — se vor regula și datoriile dintre foștii cetățeni austro-ungari, deveniți cetățeni ai statelor formate sau mărite din vechia monarhie habsburgică. Singur numai cu privire la împrumuturile de războiu, Conferența de pace nu a impus acestor state obligamente materiale fixe.

Așa fiind, ne întrebăm: just și echitabil ar fi ca pe când detentorul unei creanțe de stat sau al unei creanțe private față de cetățenii altor state, își primește valoarea creanței sale în valută bună și integral, pe atunci detentorul unei creanțe private din lăuntrul țării, în urma rambursării parțiale, să fie păgubit cu jumătate sau două treimi din creanța sa? Sau, ar fi cu puțință, ca debitorului, devenit cetățean român cu îndatoriri impuse de tratatele de pace de a-și achita, pe valoare de paritate fixă, debitele sale față de creditorul din Ungaria sau din alt stat, să i-se iee posibilitatea a-și incasa și el pe aceeași valoare creanțele sale din lăuntrul țării? Așa credem, că aceasta nu poate să fie intențiunea nimănui, cu atât mai puțin a statului, care n'are interes a-și ruina și nimici existențele economice.

Nimicirea creanțelor fără a se ține seama de originea lor, de valoarea monedei, la timpul, când au fost contractate, ne-ar duce mai înapoi chiar și decât timpul, când s'au decretat devalvațiile, ce au urmat războalor lui Napoleon cel mare. Devalvațiile de acum o sută și mai bine ani, au ținut seamă de gradul de devaluare al monedei în cursul timpului și au stabilit pentru creanțe o scară de valori, care

le-au salvat după valoarea ce au avut-o de fapt la contractare. Azi, când organizația creditului a dus creanțele la cele mai complexe forme, când creanțele trec zi de zi prin prefaceri, care nu le mai pot stabili și dovedi originea, azi formula de acum un secol cu greu va putea fi aplicată. Trebuie însă aplicat principiul și aceasta se va putea ajunge mai ușor și mai practic prin soluțiunea, ce ni-am luat voie a propune. În tot cazul, chiar admitând, ceea ce, mărturisim, erdem esclus, că nu s'ar accepta singurele soluții juste propuse de noi, chestiunea creanțelor va trebui tratată cu grija și precauțiunea, ce o reclamă importanta și valoarea lor. Ne permitem însă a observa, că o soluțiune separată pentru creanțe, încât nu s'ar face pe un curs uniform, va da ansă la complicațiuni tehnice și juridice, greu de lămurit.

* * *

Știm, că în unele cercuri idea rambursării integrale nu e populară. Știm, că mulți se însăpăimântă de această idee. Suntem însă convingși, că aceasta provine numai de acolo, că n'au avut ocazie a cunoaște și a aprofunda chestiunea. Noi însă, cari ne dăm seamă de situațiunea dificilă financiară, în care se găsește statul nostru și cari înțelegem, că dela viitorul financiar al țării, atârnă existența și fericirea noastră, Vă mărturisim, că suntem absolut încredințați, că soluția, ce am propus în scopul unificării sistemului monetar, este singura soluție justă, echitabilă și conformă cu interesele statului și cetățenilor săi. Ea va aduce statului numai o grevare trecătoare, care va putea fi înlăturată fără greutate în legătură cu regularea întregului complex de probleme financiare, fiscale și bugetare ale noue noastre patrii. Impozitul de avere și beneficii de războiu, cu a cărui idee populațiunea noastră s'a deprins deja, va putea fi suportat cu atât mai mult și mai ușor, cu cât averile nu vor fi atinse prin o rambursare parțială a monedei de coroane. Acest impozit va da satisfacțiune deplină și aceluia, cari se tem, că din rambursarea integrală vor profita îndeosebi îmbogății de războiu.

Creditul statului, enormele bogății de sub și de deasupra solului, împreună cu activitatea economică a țării vor fi garanțiile cele mai trainice ale monetei naționale. Agricultură noastră, însemnatele centre industriale: Timișoara, Aradul, Oradea-Mare, Clujul, Brașovul, Sibiu, împreună cu ținuturile nesecate de avuții ale Petroșenilor, Zlatnei, Hunedoarei și Reșiței, minele de sare, isoarele de gazuri metane și pădurile vor fi pentru toate timpurile cheazăia valutei românești și temelul acelei bune stări economice, la care avem tot dreptul. Pentru exploatarea tuturor acestor isoare de bogăție și fericire avem nevoie de capital. Azi îl avem. Dacă însă, prin o rambursare

parțială, l-am pierde, vom ajunge prada și robii capitalului străin.

După toate acestea, credem, Domnule Ministru, că precum s'au echivalat, în sarcina întregii țări și — după cât știm noi — fără a avea garantat din partea Germaniei despăgubiri corespunzătoare, biletele băncii generale, din motive, pe cari Domnia-Voastră le înțelegeți mai bine decât ori și cine, Veți face un act de dreptate și cu populațiunea de dincolo de Carpați, observând și față de interesele ei valutare acelaș tratament.

Recomandând propunerile noastre în binevoitoarea Domniei-Voastră atențiune și oferindu-ne serviciile noastre și pe mai departe. Vă rugăm să primiți, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni.

III.

În legătură cu memoriul nostru în chestiunea unificării sistemului monetar, memoriu, ce mi-am luat voie a Vă remite săptămâna trecută și în care am tratat această chestiune numai în considerațiuni generale, Vă rugăm a ne îngădui, să revenim asupra soluțiilor propuse, să le întregim și justificăm și cu alte amănunte, arătând totodată și modalitățile, după cari ar urmă să fie aplicate în practică.

Regretăm, că această chestiune, care după natura ei, ar fi fost să se trateze în «camera caritatis», a ajuns obiect de publicitate. Cauza însă nu suntem noi. Dacă comisiunea pentru unificarea valutei, instituită de ministerul finanțelor, în Martie a. c., s'ar fi ocupat mai dinadins de problemele acestei chestiuni, desigur s'ar fi lămurit în deajuns, fără a ajunge — în forma aceasta — în discuție publică. Azi însă, în ceasul al 12-lea, când Onoratul Guvern e în preajmă de a-i da o rezolvire definitivă, suntem datori a o discuta și lămuri pe ori ce cale.

*

În memoriul precedent am arătat, că baza pentru unificarea sistemului monetar, prin retragerea și înlocuirea biletelor băncii austro-ungare în monedă națională, trebuie să fie raportul de valori, **cursul de paritate**, dintre coroană și leu de pe timpul unirii noastre cu vechiul regat.

Opiniunea aceasta a noastră, deși am justificat-o cu argumente obiective, a căror îndreptățire nu poate fi contestată, totuș a produs — în anumite cercuri — oare care senzație și a fost considerată, ca o cerere exagerată, menită a greva peste măsură finanțele statului și a favoriza pe speculanții îmbogățiți.

Fără a fi combătuți în meritul argumentelor aduse, ni s'a opus raportul de acum, **cursul comercial actual** dintre coroană și leu, ca singurul îndreptățit

a formă baza pentru retragerea și înlocuirea biletelor băncii austro-ungare.

Făț de această părere ne vedem nevoiți a accentua, că cursul actual, e un curs trecător, determinat de împrejurări momentane, care îl pot schimba de pe o zi pe alta, în sus sau în jos. Cu un astfel de curs, se pot încheia afaceri comerciale, ce atârnă de învoirea și interesul părților. În nici un caz însă nu se poate tranșa o operațiune financiară de stat, determinată de condițiunile și intențiunile tratatelor de pace și de considerațiuni superioare unor pure afaceri comerciale.

Dispozițiunile tratatelor de pace ¹⁾ obligă statul să retragă și să *înlocuiască* ²⁾ biletele băncii austro-ungare cu monedă națională. Deși Conferența dela Paris a admis, că statul să-și determine singur condițiunile de înlocuire, totuș nu rezultă din nici o dispozițiune, că această înlocuire poate fi identică cu un schimb pe baza unui curs comercial fluctuant în un moment, când poate fi convenabil uneia dintre părți și poate fi dăunător celeilalte. Din potrivă, tratatele conțin dispozițiuni ³⁾, cari caută să asigure cetățenilor cel mai echitabil tratament în toate aranjamentele financiare, necesitate prin discompunerea vechii monarhii austro-ungare și prin reorganizarea datorii publice și a sistemului monetar. Tratatetele în toate chestiunile financiare și valutare, ce au a se rezolvi prin schimb, stabilesc cursuri fixe, după cari sunt a se calcula. Chiar numai în dispozițiunile relativ la înlocuirea biletelor de coroane, nu se amintește de curs. Din totalitatea acestor dispozițiuni rezultă însă, că înlocuirea trebuie să fie o despăgubire echitabilă pentru daunele provenite din devaluarea și nimicirea sistemului monetar austro-ungar.

Desigur, din astfel de considerațiuni, în nici unul din statele, cari și-au unificat valuta, moneda străină n'a fost retrasă și înlocuită pe baza cursurilor comerciale.

Franța și Belgia au înlocuit mărcile germane cu moneda lor națională după paritatea 1 M = 1.25 frcs., deși nici când s'a făcut înlocuirea și nici astăzi valoarea comercială a unei mărci nu a trecut și nu trece peste 30—32 centime. Se zice însă, că Franța și Belgia au putut înlocui moneda germană pe paritate, deoarece Germania e obligată ⁴⁾ a-și menține

¹⁾ A se vedea art. 189 din tratatul cu Ungaria și art. 206 din tratatul cu Austria.

²⁾ În textul tratatelor se spune: rempacer = ersetzen = helyettesiteni, adică a înlocui, a suplini, a desdauna.

³⁾ A se vedea art. 198 din tratatul cu Ungaria și art. 215 din tratatul cu Austria.

⁴⁾ A se vedea art. 58 din tratatul cu Germania. Acest articol însă nu esclude posibilitatea unei schimbări în sistemul monetar german. Germania poate reduce puterea liberatoare și valoarea legală a monedei sale, dacă o face pentru întregul său teritor.

sistemul monetar și astfel cele două guverne — francez și belgian — vor putea valora moneda retrasă. Adevărat. Cu toate acestea, atât Franța cât și Belgia au luat — prin înlocuirea monedei germane — asupra lor o sarcină și un rizic destul de considerabil. Aceste state își vor putea valora, fără pagubă, moneda germană retrasă, numai dacă Germania nu decretează vre-o devaluație și numai după ce marca germană își va recâștiga valoarea normală dinainte de războiu, cu alte cuvinte va ajunge la paritate. Până atunci ambele state au a suporta dobânzile sumelor luate asupra lor în scopul retragerii și înlocuirii biletelor germane. În sfârșit se mai spune, că sarcinile, luate asupra lor de Franța și Belgia, sunt mai mici, ca cele ce le ar lua — în cazul unei operațiuni similare — statul nostru. Just, însă și teritoriile noastre cu bogățiile lor sunt neasemănat mai mari și mai multe.

Italia a avansat asupra fiecărei coroane austro-ungare 60 centesime, avans, care, cum ni se comunică, în timpul din urmă a fost urcat la 80 centesime și nu e exclus să-l întregască la paritate. Ca și în Franța și Belgia, la retragerea și înlocuirea ei, moneda străină a avut un curs comercial cu mult inferior avansurilor date. Azi o coroană abia face 10 centesime.

În Ceho-Slovacia coroanele austro-ungare au fost înlocuite cu coroane cheo-slovice, cari azi — în urma unei politici economice și financiare conștiente — echivalează pe piețele străine cu lei românești. Cetățeanul cheo-slovac, n'a pierdut nimic din coroana avută, care nu era cu nimic mai bună ca coroana, ce se găsea la noi. Din potrivă a câștigat, deși statul a luat asupra sa — prin retragere și înlocuire — o sarcină de cca 16 miliarde coroane. — Se spune însă, că statul cheo-slovac, neavând altă monedă națională, a trebuit să porceadă astfel. Adevărul este, că ar fi putut și a și voit să-și creeze o altă monedă, „socolul”, egal cu francul francez. A trebuit însă să renunțe, spre a nu păgubi pe proprii săi cetățeni.

Se invoacă pilda Jugu-Slaviei, unde se crede, că coroanele austro-ungare ar fi fost retrase și înlocuite pe cursul de 1 : 4. În fapt nu e așa. În Jugu-Slavia nu s'a făcut unificarea monetară și noile teritorii n'au trecut la valuta de dinar. Biletele emise în timpul din urmă sunt nește bilete provizorii, care indică, pentru circulația internă, cursul fix de 1 dinar = 4 coroane. Raportul acesta e mai favorabil ca cursul comercial de 1 : 3 dela noi. El corespunde, luând de bază cursul leului și al dinarului asupra străinătății, unei relații de 1 : 1'60. — Suntem încredințați, însă, cel puțin din felul cum a fost tratată chestiunea în presa jugo-slavă,¹⁾ că retragerea și înlocuirea de-

finitivă, nici aici nu se va putea face în condițiuni mai desavantajoase ca în Italia și Ceho-Slovacia.

La noi, se susține de anumite cercuri, că retragerea și înlocuirea coroanelor azi nu se mai poate face decât pe baza cursului comercial actual. Se afirmă însă, că dacă retragerea ar fi urmat mai înainte sau îndată după unire, s'ar fi putut face cu un curs mai favorabil, ori poate chiar și pe paritate. Mărturisim, nu înțelegem aceste rezoane. Le-am înțeles în parte, dacă ne-am găsi în situația Franței sau a Belgiei față de Germania. Atunci s'ar mai putea admite, să se retragă moneda străină pe un curs, pe care să se poată valora cât mai ușor. În situația în care ne găsim însă, coroanele retrase nu vor mai fi moneda nici unui stat și nu vor putea fi valoare decât numai la lichidarea băncii austro-ungare, de unde vom primi aceeaș contra-valoare, ori mai curând, ori mai târziu. La noi, ca și în toate celelalte state mărite sau formate din teritor austro-ungar, retragerea și înlocuirea biletelor de coroane depinde exclusiv de sarcina acestei operațiuni. Și atunci e clar, că dacă statul înainte cu o jumătate de an sau cu un an ar fi putut înlocui coroanele pe paritate, nu e motiv să nu o facă aceasta și mai târziu. O singură împrejurare ar putea fi luată în considerare: faptul, că acum, probabil, se găsesc în circulațiune sume mai mari, ca mai înainte. Însă pentru aceasta nu poate fi responsabilă populațiunea. În Ceho-Slovacia și Jugu-Slavia la înlocuire, s'au găsit aproape de două ori atâtea coroane în circulațiune, ca câte se găsise la stampilare. Și cu toate acestea, nimenea nu s'a gândit să păgubească pentru aceasta pe detentorii de monedă veche austro-ungară. — În fine, ce privește teama, că din o înlocuire mai favorabilă, ori poate chiar pe paritate, ar câștiga numai speculanții, ea nu trebuie să facă îngrijiri și îndeosebi nu trebuie să ne determine la un act de nedreptate față de masele mari ale poporului. Statul își poate rezervă dreptul să refuze înlocuirea monedei, ajutând în mâna detentorilor prin speculă și celor ce nu ar putea dovedi contrarul, să li-o înlocuiască pe cursul de zi.

*

În memoriul nostru precedent am arătat, că cea mai gravă consecvență a înlocuirii biletelor băncii austro-ungare pe baza cursului comercial actual, sau, peste tot, pe baza unui curs sub paritate, ar fi, că întreaga avere de creanțe în valută de coroane a cetățenilor noștri, s'ar reduce în modul cel mai păgubitor. Or, aceasta ar însemna o mare nedreptate, special ce privește creanțele mai vechi, contractate în valută bună sau un atât de deteriorată, ca cea de azi.

cursul de paritate 1 Dinar = 1'04 Cor. — «Jugoslavischer Lloyd» din 30 VIII. 1919 arată, că reprezentanții federaledor agricole slovene, în anchetele lor, deasemenea au cerut retragerea după raportul 1 : 1.

¹⁾ «Slovenski Narod» din 19 V. 1919 se ocupă pe larg de cererile Croaților de a se face înlocuirea coroanelor pe

Se spune uneori, că reducerea de care vorbim, e mai mult o iluziune. Noi ținem, că e o realitate, care se va întâlni la tot pasul.

Să presupunem, că *A* și *B* au avut înainte de războiu capitaluri egale. *A* a cumpărat un imobil cu 100 de mii de cor., cecece echivala cu 100 de mii de lei, iar *B* și-a dat suma ca împrumut hipotecar. După unificarea valutei, *A* rămâne cu avere neatinsă, iar creanța lui *B*, care reprezenta aceeași valoare, se va reduce, amăsurat cursului de schimb, la 50 sau chiar 30 de mii de lei.

Înainte cu 2—3 ani, cineva a vândut o pădure cu condiția ca prețul să i se achite în 20 de rate anual de câte 100 de mii de cor. După unificarea valutei, ratele scadente se vor regula cu 50 respective 30 de mii de lei. Vânzătorul pierde, iar cumpărătorul câștigă nu numai că plătește o valoare neasămănat mai mică, ca cea contractată, dar și valoarea pădurii a crescut fără samăn.

Acelaș lucru se va petrece cu scrisurile fonciare, obligațiunile întreprinderilor, împrumuturile pe gaj, pretensiunile întemeiate pe contra-servicii deja efectuate, depunerile, împrumuturile simple, etc. etc.

Nu trebuie pierdut mai departe din vedere, că prețul celor mai multe creanțe ține astăzi seamă și de devaluarea monedei. O acțiune de întreprindere mai veche, costă astăzi întreit și împătrit decât valoarea ei normală. În astfel de cazuri pagubele vor fi și mai mari, ca cele din pildele precedente.

În sfârșit trebuie să remarcăm, că și leul în care ar urma să se transforme și lichideze creanțele de coroane, încă e o monedă deprețuită. E drept, că peste un anumit timp această monedă își va recăștiga valoarea ei originală. Însă această împrejurare nu va schimba întru nimic raportul de valori produs prin retragerea și înlocuirea coroanelor pe cursul comercial. Pe când cetățeanul vechiului regat va avea în mână un leu bun, iar ceho-slovacul o coroană echivalentă cu acest leu bun, detentorul creanțelor ardelenene va rămâne numai cu 50 ori chiar cu 30 de bani buni, cari însă nici când nu vor fi un leu.

În nici unul din statele, în care s'a dus la îndeplinire unificarea sistemului monetar, creanțelor nu li s'a adus o astfel de păgubire. În Franța și Belgia creanțele în mărci germane au fost echivalate — spre folosul populațiunii — în franci. În Italia creanțele au fost tractate după raportul cu care s'au înlocuit biletele băncii austro-ungare. Pentru o creanță de 1000 cor. a avut a se plăti respective încasa 600, de prezent 800 lire. Dar deși raportul acesta e cu mult mai favorabil, ca cel ce se pare a se fi precizat la noi, totuș a produs multe și mari nemulțumiri, astfel încât prin un decret regal din 27 Nov. 1919, s'a încuviințat, ca cei ce se cred neîndreptățiți prin lichidarea creanțelor pe raportul fixat, să se

poată adresa justiției spre a li se face dreptate. Procesele ce s'au născut pe această chestiune complicată, cum am arătat în memoriul precedent, și cu dispozițiunile tratatelor de pace, sunt o dovadă a precauțiunii și grijei cu care trebuie tratată chestiunea creanțelor. În Ceho-Slovacia creanțele sau păstrate în întregime, iar în Iugo-Slavia sunt și astăzi neatinsă. Pe întreg teritoriul austro-ungar, trecut la Iugo-Slavia, cărțile și socotelile de afaceri se poartă în valuta de ceroane.

Astfel prezentându-se lucrurile, noi n'am crezut nici un moment că România să fie primul stat, care să admită, ca chestiunea creanțelor în valuta de coroane să fie tratată în un mod ce ar atinge atât de păgubitor averea câștigată cu trudă și greutate de generații întregi a populațiunii de dincoace de Carpați. N'am crezut și a fost pentru noi, Domnule Ministru, o satisfacțiune deosebită, când a-ți admis, că chestiunea creanțelor trebuie tratată după un regim special.

*

Dar oricât de just și motivat ar fi un regim special pentru transformarea și lichidarea creanțelor în valută de coroane, regim, care să se întemeieze pe valoarea monedei la datul când singuraticele creanțe au luat ființa, astăzi un asemenea regim e aproape cu neputință a fi realizat în practică. Tot asemenea ținem, că e cu neputință a deosebi creanțele de moneda fiduciară din circulațiune.

Adevărat, că la ultimile devalvații din fosta monarhie austro-ungară, creanțele au fost tratate deosebit de moneda de hârtie din circulațiune. Astfel, patentă împărătească din 1811, prin care valoarea monedei de hârtie a fost redusă la $\frac{1}{5}$ parte, pentru creanțe a stabilit, pentru tot timpul dela 1 Ianuarie 1799 până la 31 Martie 1811 o scară de valori, după luni și ani, în baza căruia cu cât o creanță era mai veche cu atât trebuia rescumpărată cu o valoare mai mare. După această scară de valori, pe când o creanță de 1000 unități monetă veche din Ianuarie 1799 avea să se plătească cu 970 unități din noua monedă, pe atunci pentru o creanță din 1811 nu trebuia plătit decât 200 astfel de unități.

Dar cecece s'a putut face acum o sută și mai bine de ani, nu se mai poate face astăzi, când viața și organizațiile de credit au ajuns la cele mai complexe forme și expresiuni. Astăzi creanțele, cu deosebire în cursul războiului, au trecut prin atâtea preschimbări, încât e aproape cu neputință a se stabili valoarea lor originală. Depuneri dinainte de războiu au fost prefăcute în împrumuturi de stat, iar moneda devaluată din cursul războiului a fost plasată în efecte emise în valută normală. Astăzi dacă ar fi să se stabilească originea creanțelor după timpul la care au fost emise, fără a se ține seama de mâinile prin care au trecut, cu greu se va putea face dreptate. Dim-

potrivă, dacă ar fi să se cerceteze valoarea monedei la timpul când a ajuns în mâna actualilor detentori, s'ar produce atâtea complicațiuni tehnice și juridice, din cari ar fi aproape imposibil a mai ieși. Exemplu ne poate servi Italia, despre care am arătat, că deși a făcut schimbarea monedei străine pe 60 resp. 80 centissime, totuși procesele pentru validitatea creanțelor în moneda în care au fost contractate au trebuit să fie admise chiar prin decret regal.

Lichidarea creanțelor pe baza unei scări de valori, pe lângă complicațiunile tehnice și juridice ce le-ar produce, ar putea să fie fatală pentru multe întreprinderi, cauzându-le ruina. O banca, al cărei pasiv ar consta din angajamente mai vechi decât plasamentele sale active, ar putea prea ușor să ajungă în faliment.

Din aceste și alte multe asemenea motive ne-am văzut îndemnați să propunem lichidarea monedei fiduciare și a creanțelor în valută de coroane pe cursul de paritate. Singur acest curs ar putea da o rezolvire netedă, ușoară și cât mai dreaptă a acestei grele și complicate chestiuni a unificării sistemului monetar.

*

Dacă noi, spre a încunjuța și a evita mari nedreptăți și nemulțămiri, n'am putut afla o altă soluțiune decât aceea, care s'a acceptat și în alte state: echivalarea coroanei cu moneda națională, în cazul nostru cu leul, Vă mărturisim, că nu ne-am gândit nici un singur moment, că populațiunea noastră să nu-și ia și ea partea la jertfa, ce statul trebuie să o aducă în scopul acestei operațiuni financiare.

În acest gând și în această hotărîre a noastră își găsește explicare ideea impozitului general și progresiv de avere și beneficii de războiu, care ar fi să restituie statului sarcina, ce ar trebui să o ia asupra sa în scopul echivalării coroanei cu leul. Impozitul de avere și beneficii de războiu, oricât de combătut ar fi el în marile țări ale apusului, este singura soluție, pe care guvernele și opinia publică din Cehoslovacia, Austria și Jugo-Slavia se pare că ar fi acceptat-o în scopul regulării finanțelor de stat și a sistemelor monetare. România, ca și multe alte state, nu va putea consolida și nu va putea arunca asupra generațiilor viitoare datoriile contractate în cursul inflației monetare, datorii între care are a se număra și ceace o va lua în scopul retragerii și înlocuirii biletelor de coroane. Aceste datorii vor trebui să le reguleze încă sub durata inflației, ceace nu se poate închipui decât prin impozitul de avere și beneficii de războiu. În bugetele viitoare, statul nu va putea duce decât împrumuturi, care se vor putea suporta cu veniturile corespunzătoare și posibile în împrejurări valutare normale.

Soluțiunile propuse de noi sunt o urmare fi-

rească a acestor convingeri. Traduse în practică ni le-am închipuit astfel:

1. Pentru biletele băncii Austro-Ungare din circulațiune, statul va da în număr atît, cît circulațiunea să nu sufere;

2. pentru diferență se vor da titluri de stat, care se vor îngloba la datoria publică, având să fie regulate din prilejul aranjării finanțelor statului prin impozitul de avere și beneficii de războiu.

Urmându-se astfel se salvează — cum am arătat în memoriul precedent — o avere națională de mai multe miliarde și se asigură statului un venit fișcal cu atît mai mare.

Avantagiile acestea sunt clare și ușor de înțeles. O simplă comparație, le va arăta.

Presupunem că moneda străină din circulațiune face 6 miliarde, iar creanțele cel puțin alte 6 miliarde. Rambursînd statul moneda cu 50% și urmînd a se trata și creanțele după aceeași relație, consecvențele vor fi: un împrumut în număr de 3 miliarde lei, pe care trebuie să-l iee statul pentru rambursarea biletelor străine și o reducere în averea națională de 6 miliarde (3 miliarde la monedă și 3 miliarde la creanțe).

Aplicîndu-se asupra averii naționale de 6 miliarde un impozit de avere, pe baza progresivității, acceptată de curînd în Austria, statul ar încasa — după o socoteală aproximativă — 1.7 miliarde, cu care s'ar putea achita în parte împrumutul de 3 miliarde luat în scopul rambursării. Sarcina ce ar mai rămînea ar fi 1.3 miliarde.

Primindu-se soluțiunea noastră și rambursîndu-se integral moneda străină, rezultatul ar fi următorul: un împrumut de 3 miliarde în lei pentru partea rambursabilă în monedă și o sarcină de 3 miliarde în titlurile ce s'ar da detentorilor de bilete străine. O sarcină totală de 6 miliarde. Avera națională de 12 miliarde ar rămînea întregă. Asupra ei s'ar putea încasa un impozit de avere de 4.5 miliarde (1.7 miliarde pentru primele 6 miliarde și 2.8 miliarde pentru următoarele 6 miliarde, care în cazul dintîi s'ar nimici), rămînînd asupra statului, din sarcina de 6 miliarde, 1.5 miliarde.

În definitiv interesele statului nu sufer mai mult în cazul al doilea, ca în cel dintîi. În schimb în cazul prim se nimicește jumătate din averea națională, care se salvează în cazul al doilea. Această avere de creanțe însă în realitate, desigur, e cu mult mai mare și deci și interesul fișcal al statului și cel al populațiunii mai bine servite. Astfel pusă chestiunea — încît combinațiunile noastre cu privire la impozitul progresiv de avere se apropie de realitate — e natural, că soluțiunea ce am propus, din toate punctele de vedere, e mai preferabilă.

Dacă însă Onoratul Guvern, necunoscînd suma monedelor străine din circulațiune, nu s'ar încumeta să accepte soluțiunea noastră și să între imediat în me-

dias res, atunci poate ar fi indicat, să se retragă moneda străină, dându-se un avans oarecare, și urmând, că după ce se va cunoaște suma rambursată, să se procedă la rezolvirea definitivă a chestiunii. Procedura aceasta ar avea două avantajii deosebite. S'ar afla un element nou în judecarea chestiunii: suma biletelor din circulație și al doilea s'ar putea observa ce influență are rambursarea asupra prețurilor. Natural pe timpul operațiilor de rambursare și pentru cel necesar pregătirii unui proiect în scopul soluționării definitive a chestiunii, ar trebui să se decreteze moratoriul asupra tuturor creanțelor în valuta de coroane.

În sfârșit, dacă nici această procedură n'ar putea fi acceptată, atunci mai bine să se mai amâne rezolvirea definitivă a chestiunii. Să se facă și la noi aceea ce s'a făcut în Jugo-Slavia. Să se înlocuiască biletele băncii austro-ungare cu monedă națională, stabilindu-se un raport de curs fix între leu și coroană și să se continue pentru teritoriile noastre contările în valuta de până acum.

Credem, că chiar și soluția aceasta din urmă ar fi un provizorat mai preferabil decât o rambursare parțială, ale cărei urmări dezastose pot fi incalculabile de primejdioase. — Mai bine să mai așteptăm, să vedem ce vor mai face și ceilalți, cari se găsesc în situația similară nouă.

Cu acestea împlinindu-ne datoria, Vă rugăm să primiți, Domnule Ministru, asigurarea adâncului nostru respect.

Urcarea capitalului institului „Patria“ bancă pentru credit, comerț și industrie s. a. în Blaj.

În 12 Noembrie a. c. a ținut banca „Patria“ din Blaj o adunare generală extra-ordinară având la ordine de zi ridicarea capitalului societar. Cu prilejul acestei întăriți a vechiului institut românesc din Ardeal dăm câteva date asupra dezvoltării lui, ca o pildă a modului serios și solid a înaintării băncilor noastre ardelenesti:

S'a întemeiat în anul 1886 cu modestul capital societar de 55.000 floreni, având de scop deservirea cinstită a creditelor și necesitate de țărani români din jurul Blajului, lăsat până atunci în mare parte la discreția cămătarilor. Condușă cu pricepere și interes de bunii români grupați în jurul ei și obținând întreagă încrederea publicului, treptat și-a ridicat capitalul societar la 110.000 floreni, apoi la 500.000

cor. mai târziu la 1.000.000 cor., devenind unul dintre cele mai puternice și mai solide institute românești din Ardeal. În urmă în anul 1920 fuzionând cu celelalte societăți comerciale și industriale românești din Blaj (fabrică de țiglă și cărămizi „Vulcan“, societatea pentru comerțul de lemne și cereale „Plugarul“ și societatea comercială „Consum“) se prezintă cu un capital societar de Lei 3.000.000.—. Dela aceasta dată și îndeosebi de când în fruntea institutului stă zelosul director Victor Muntean „Patria“ înaintează cu pași repezi, având azi în mână aproape exclusiv piața Blajului. În afară de operațiunile de bancă, azi „Patria“ are următoarele întreprinderi: Fabrică de țiglă „Vulcan“ cu producție anuală de peste 3.000.000. buc. țiglă și cărămidă, depozit mare de lemne de foc și construcție în Blaj și Teiuș, magazin de cereale la gara de mărfuri a Blajului „Câmpul Libertății“, import mare de petrol și benzină, depozit și prăvălie de ferărie și coloniale etc.

Încrederea și dragostea acționarilor față de institutul lor s'a manifestat în mod deosebit cu privilegiul adunării din 12 Novembre a. c. Consiliul de administrație a băncii „Patria“ ca să poată institutul răspunde cererilor ce i se fac în urma măririi cientelei și să poată servi dezvoltarea ramilor de operație, reclamate de împrejurări, a propus adunării generale ridicarea capitalului societar la suma de 5.000.000 Lei.

Nu a propus o ridicare mai importantă deși o indică această pașii, cu care să desvolte institutul, având în vedere situația grea financiară de azi, și nevoind să ceară sacrificii prea mari acționarilor săi, aproape toți intelectuali români cu mijloace reduse. Acționarii institutului însă aprecind soliditatea lui și avântul, cu care se desvolte în mod spontan, au hotărât ridicarea capitalului societar la 12.000.000 lei, făcându-se primul vărsământ până la 6.000.000, acum și urmând ca Consiliul de Administrație să fixeze termenele vărsămintelor următoare:

Gestul acționarilor băncii „Patria“ e cea mai bună dovadă a încrederii, care încunjură acest vechu institut românesc, a solidității lui și a sortilor lui de dezvoltare.

Nu avem decât să felicităm pe conducătorii acestui institut pentru felul, în care îl călăuzesc și pe acționarii, cari au dovedit o înțelegere a intereselor lor și o dragoste cătră vechia lor bancă. Institutului îi dorim înaintare și pentru viitor.

Din exemplul altora.

— Cum se prepară Evreii pentru viața economică și culturală. —

Cetesc în ziare o mică informație, neobservată de intelectualii noștri, absorbiți de politică și politicianism.

E vorba, că un comitet al unei Asociații evreiești din America (American Joint Distribution Comitee) se apucă de înfăptuirea unor planuri economice mărețe pentru Evreii din Transilvania. În acest scop au adunat 70 milioane de dolari. În Cluj vor înființa o bancă cu 20 milioane lei, cu sucursale în toate orașele principale ale Transilvaniei, care se vină mai ales în ajutorul micilor comercianți (evrei). Vor mai înființa două școli industriale superioare: una în Cluj, a doua în Timișoara și patru școli industriale inferioare (Arad, Sătmăre, Târgu-Mureș, Sighetul-Marmației) în total cu spese de opt milioane lei. Școlile se vor bucura de autonomie și pretutindeni vor funcționa sub controlul unor episcopii locale.

Iată o perspectivă frumoasă pentru tinerimea israelită dela noi, oferindu-i-se ocazii nouă de a se pregăti la cariere practice, în loc de funcționarism muritor de foame și tocmai de aceea venal și urgisit, cât pe drept, cât pe nedrept.

— În acelaș timp noi ce lucrăm?

— Ne răsboim pe viață, pe moarte, ca politicieni și ne pasionăm cu multă aprindere ca „uniți” și „neuniți” — dând uitării vechiul proverb: *Inter duos litigantes...* Incolo, ca ideal agricol ne-am croit „Reforma Agrară”, ca ideal industrial și comercial avem sfânta frică și ignoranță de-o parte, neîncredere și nesigurantă de altă parte.

Astfel ajungem tot în paradoxe și antitese. În țara cea mai bogată suntem oamenii cei mai săraci. „Munții noștri aur poartă, noi cerșim din poartă 'n poartă”. Bogățiile solului și subsolului ni-le exploatează străinii. Energiile hidraulice multă vreme ni-se vor scurge din țară. Noi vom rămânea cu inundații, secete și „căile

funerare române”. Evreii din America vor organiza economicește evreimea din Transilvania: noi vom desorganiza și nimici începuturile bune de cultură românească, dupăcum avem exemple triste în toate părțile. Avem suficiente materii bituminoase: noi ne bălăbănim în noroiul satelor și orașelor. Avem imense rezerve de raze solare, captate de pădurile noastre. În mare parte se scurg în buzunare străine iar munții, dealurile și colinele se pleșuiesc, rămân „fripse și opărite. (Sătenii râvnesc să li-se împartă păduri și pășuni, dar nu râvnesc să împădurească dealurile pleșuve).

Inițiativa Comitetului evreesc din America ar trebui să ne îndemne la lucru.

GAVR. TODICA

Geoagiul de jos, la 5 Nov. 1922.

Cultivatorilor de tutun.

1. Acei cari doresc să cultive tutun în campania anului 1923 vor trebui să facă declarațiuni până la 20 Ianuarie 1923 la primăria comunei respective sau la agențiul de cultură respectiv; aceste declarațiuni sunt scutite de taxa timbrului, conform art 17 din legea pentru administrarea și exploatarea monopolurilor Statului.

2. Cultivarea se face numai cu sămânța dată de Regie, și oricine va întrebuința altă sămânță i se va distruge răsadul și va fi respins dela cultivare.

3. Pentru a fi admiși la cultivare, cultivatorii vor trebui să facă dovadă agenților de cultură ai regiei, că posedă terenurile de cultură pentru întinderile declarate, ecaretele necesare pentru uscatul și păstratul tutunului, cum și uneltele necesare acestei culturi.

4. În contul culturii Regia va distribui cultivatorilor două avansuri de bani din cari:

a) întâiul avans socotit până la 1200 lei de hectar, se va distribui pe preferință acelor cultivatori, cari vor dovedi agenților regiei, că și au ogorât locurile destinate pentru cultura tutunului și că au desfumat terenurile pentru răsaduri;

b) avansul întâi în Basarabia nu va trece de 5000 lei pentru micii cultivatori și 10.000 lei pentru proprietarii de moșii, oricare ar fi suprafața declarată;

c) al doilea avans se va distribui cultivatorilor odată cu începerea culesului și se va socoti după adunarea recoaltei, fără ca totalul ambelor avansuri să treacă jumătatea valorii a recoltei.

5. Cu ocazia primirii tutunurilor, regia își rezervă dreptul de a distribui premii, ca bani, pluguri, graie, rarițe, pomi fructiferi, etc cultivatorilor, cari se vor găsi la primire, că au produs tutunuri de bună calitate.

Dela Corpul contabililor.*)

În şedinţa plenară dela 1 Septembrie a crt. Consiliul superior a adus următoarele hotărâri:

S'a hotărît ţinerea unui congres la Bucureşti în Mai anul viitor, la care se vor debate următoarele chestiuni de mare importanţă:

1. modificarea şi complectarea legii contabililor;
2. modificarea şi adăugiri la codul de comerţ în legătură cu partea contabilă, comercială şi administrativă şi reforma învăţământului comercial;
4. participarea la beneficiu, latura ce priveşte contabilii;
5. rolul absolvenţilor şcolii com. sup. în administraţia Societăţilor pe acţii şi în administraţia economică de stat;

Consiliul superior a mai hotărît, ca să intervie la ministerul de justiţie, ca să dea ordin tribunalelor din ţinuturile noi, să pună în vedere esepţilor, că urmează să-şi însuşească neîntârziat cunoaşterea limbei româneşti chiar în interesul lor. Asemenea să ceară ca censorii contabili, să-şi aibă sediul în oraşul unde societatea îşi are reşedinţa.

Se atrage deci atenţiunea societăţilor şi întreprinderilor industriale, comerciale şi financiare asupra hotărîrilor consiliului superior pentru conformare, la din contră se expun, ca tribunalul nu le va aproba încheerile şi bilanţul anual.

*) Rugăm ziarerele să bineviescă a reproduce acest articol în interesul cauzei.

AVIZ.

Avem onoare a aduce la cunoştinţa acţionarilor şi a publicului că termenul de subscripţie la emisiunea II a Institutului de arte grafice „Ardealul“ din Cluj se prelungeşte până la 1 Ian. 1923.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE
al Inst. de arte grafice
„ARDEALUL“
Cluj.

Cruşarea şi renunţarea sunt cele mai bune mijloace de apărare contra jafului şi contra pirateriei în comerţul de azi. Pedepsiţi speculatorii preţurilor, renunţând la cheltuială, ce vi-o pretind ei.

„Cine are urechi de auzit, să auză“, a zis Mântuitorul. Cine are ochi de văzut, să vază, că „Revista Economică“ este singura foaie românească luptând, pentru solidarizarea forţelor româneşti.

ORDONAŢE, LEGI.

Acordarea dreptului de a emite cupoane de călătorie de C. F. R. a Societăţii „Mittel-europäisches Reisebureau“ din Berlin.

S'a acordat Societăţii „Mitteleuropäische Reisebureau“ din Berlin dreptul de a emite cupoane de călătorie pe liniile C. F. R.

Aceste cupoane, care poartă atât firma C. F. R. cât şi a numitei Societăţi sunt prevăzute cu Serie şi No. şi timbrul soc. C. F. R. şi se vor lua în consideraţiune atât la călătorie cât şi la predarea de bagaje.

Libera circulaţie a mărfurilor.

Ministerul Industriei şi Comerţului prin adresa No. 180/0 din 20 Iunie a. c. aduce la cunoştinţă, că prin Decisiunea Ministerială No. 118,617 din 17 Martie 1920, publicată în Monitorul Oficial No. 262/920 să prevede, că circulaţiunea mărfurilor în tot cuprinsul României Mari este lăsată liberă nesupusă vreunei restricţiuni şi nici o autoritate publică nu va mai pretinde vre o autorizare specială pentru cumpărarea, vânzarea sau transportul mărfurilor dela un loc la altul, exceptându-se bine înţeles dela această dispoziţie generală mărfurile imobilizate prin legi speciale.

Taxarea ambalajelor goale de peşte.

Ambalajele goale de peşte proaspat, sărat sau afumat vor fi scutite de taxe de transport la înapoierea lor cu mică iuţeală, pe adresa Pescăriilor Statului sau serviciilor pendinte de ea.

Se va percepe însă o taxă de manipulaţie 25 bani de 100 kgr, taxa de cântar de un Leu de 100 kgr, precum şi celelalte taxe accesorii.

Intrarea în vigoare a suplimentului I. la tariful local de mărfuri.

Dela 1 Noembrie a. c. intră în vigoare suplimentul I la tariful local de mărfuri, valabil dela 1 August a. c.

Acest supliment conţine taxele claselor I. şi II. ale tarifului industrial cu 45% reducere, prin care se abrogă taxele respective, dela paginile 125—139 inclusiv ale numitului ta if

Suplimentul în chestiune se poate procura la casele de mărfuri ale staţiunilor C. F. R. cu 5 Lei exemplarul.

Timbrarea scrisorilor de trăsură.

Conform dispoziţiunilor Direcţiunii Timbrului Contenciosului şi Ordonanţarilor din Ministerul de

Finanțe, scrisorile de trăsură cu care se efectuează transporturile pe C. F. R. urmează se fie timbrate pe lângă timbrul de 1 Leu încrustat pe ele prevăzut de tariful local de mărfuri în plus încă cu un timbru fiscal mobil de 30 bani care se va aplica atât pe unicatul cât și pe duplicatul scrisoarei de trăsură.

Aceste dispozițiuni intră imediat în vigoare.

NOU MERS DE TREN

București—Oradea-Mare și retour.

Cu 1 Noemvrie a. c. s'au pus în circulație trenurile accelerate 11 și 12 București—Oradea-Mare, iar trenurile de persoane Nr. 127 și 117 dintre București și Brașov s'au prelungit până la Oradea-Mare.

DESTINAȚIA	Tren acc. No. 11	Tren pers. No. 117	Tren acc. No. 12	Personal No. 128
București pleacă	640	2315	s 2150	s 520
Ploești . sosește	747	049	p 2043	p 350
" pl.	756	103	s 2031	s 332
Sinaia . . . sos.	1010	340	p 19 .	p 139
" pl.	1020	352	s 1847	s 129
Predeal . . . sos.	1108	448	p 1814	p 046
" pl.	1129	506	s 1804	s 028
Brașov . . . sos.	1233	612	p 1657	p 2318
" pl.	1253	630	s 1643	s 2259
Sighișoara . sos.	1553	1103	p 1346	p 1847
" pl.	1559	1120	s 1339	s 1828
Copșa mică sos	1757	1240	p 1241	p 1659
" pl.	1703	1255	s 1233	s 1640
Blaj sos	1736	1343	p 1 58	p 1551
" pl.	1738	1348	s 1157	s 1550
Teiuș sos.	1803	1427	p 1129	p 1502
" pl.	1845	1451	s 1113	s 1434
Feldioara- [sos	1850	1548	p 1033	p 1332
Râsboieni [pl.	1803	1554	s 1028	s 1322
Câmpia- [sos.	1916	1623	p 1008	p 1253
Turzei [pl.	1918	1626	s 1006	s 1249
Cluj sos.	2033	1806	p 855	p 1115
" pl.	2050	1827	s 840	s 1054
Huedin . . . sos.	2203	2016	p 743	p 919
Oradea-Mare sos.	010	2345	p 520	s 530

Nu ascultați de profetul, care zice, că temelia economiei este satisfacerea trebuințelor, fiind-că el vi se oferă imediat a vi le satisface spre deplina lui satisfacție. Lui îi convine profeția trebuințelor.

Vedeți, că economia oamenilor deștepți se întemeiază pe administrarea cuminte a averilor disponibile. Veți chivernisi deci din averile voastre, cel puțin, ceasurile vieții și sănătatea voastră.

CRONICA SĂPTĂMÂNALĂ.

Curs comercial pentru comercianți și calfe se va deschide în luna viitoare în Cluj, la care curs se va preda: contabilitatea, aritmetică, economie, geografie și corespondență română, germană și maghiară.

Banca Crisoloveni din București va deschide la Sibiu o sucursală a cărei ram special de vor fi devizele.

Banca Halpern și Segali din Cernăuți va deschide la Cluj o sucursală, care se va ocupa cu afaceri valutare.

În Jugoslavia au sosit mai multe vagoane făină din Argentina care cu toate speșele mai mari de transport se vinde cu preț sub prețul făinei din țară.

Fabrica de zahăr din Bod preia dela producători napii cu 65 lei pro m. m.

Laborator chimic se va înființa pentru a se conforma noiei ordonanțe, care dispune ca comercianții și fabricanții de licheruri să si supuie fabricatele și preparatele unui control chimic.

Fabrica Zea din Cluj se va ocupa și cu prepararea și apretura pieilor de lac precum și vâpsirea pieilor clădindu-și uzine speciale pentru aceasta.

Centrala cărților. Se înființează la București o societate pe acțiuni pentru înlesnirea comerțului de librărie cu 6000 acții à 500 lei cu un vast program de răspândire a cărților bune. Subscripții se primesc și la Banca Agrară Cluj.

„Argus“ începând de Marți 7 Noembrie c. Ziarul economic „ARGUS“, apare zilnic în cel puțin șase pagini, dintre cari una va cuprinde partea informativă a ziarului și în limba germană. „Argus“ se vinde cu prețul de doi lei exemplarul.

Calea ferată Timișoara—Vârșeți și Baziaș și-a reluat circulația, în urma încheierii acordului între guvernului român și jugoslav.

Monete noi în Bulgaria. În Bulgaria se va proceda în curând la baterea de monete divizionare în aluminium, 8 la sută zinc și 2 la sută cupru.

„ARDEALUL“

Institut de arte grafice, s. a.

CLUJ, Strada Memorandului No. 22

poate lifera institutelor de credit toate

rechisitele de birou

registrele și tipăriturile necesare.

Bursa

Târgul de cereale

după buletinul oficial al Bursei Brăila

Grâu nou vândut pe piața Brăila Lei — — — per 100 kgr.	
Porumb " " " " " " " "	240 — — " " "
Orz " " " " " " " "	305—315 " " "

Ovăș	" " " "	300—317	" " "
Fasole	" " " "	450—580	" " "
Meiu	" " " "	350—	" " "
Secară	" " " "	— — —	" " "
Nuci	" " " "	— — —	" " "

Târgul de efecte.

Cotări oficiale la Bursa din București și târgul liber.

o/o	Divid	Luna Noemvrie					
		6	7	9	10	11	13
Efecte:							
50%	Imprumut Național 1916	—	76—	79 ¹ / ₄	79 ¹ / ₄	79 ³ / ₄	80 ¹ / ₂
50%	Impr. Unirii 1919	—	79 ⁵ / ₁₀	79 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	—	—
50%	Impr. Refacerii	—	82 ¹ / ₂	82 ¹ / ₄	82 ¹ / ₄	—	—
Bănci:							
500	Bca. Națională	320	13 400	—	—	—	—
500	" Marmorosch B. & Co	100	886 —	865 —	—	—	726 —
500	" Românească la purt.	50	760 —	740 —	—	725 —	—
500	" Generală a Țării Rom.	160%	470 —	—	—	500 —	—
100	" „Alb na“, Sibiu	—	—	—	—	—	—
500	" Țărăneasă	65	200 —	—	—	—	—
Intreprinderi:							
500	Reșița	200%	2100 —	2090 —	2030 —	2090 —	2180 —
500	I. R. D. Petrol	—	850 —	1840 —	1670 —	—	1750 — 1790 —
1000	Intrepr. Forestiere Rom. Cluj	—	—	—	—	—	—

Schimbul de bani.

	Paritatea în Lei înainte de războiu	Luna Noemvrie						
		6	7	9	10	11	13	
Cursul la București								
100	Franci francezi	L. 100	1150 —	1060 —	980 —	1015	1015	1025
100	" elvețieni	" 100	—	—	—	—	—	—
100	Koroane cehoslovace	" 105	502 —	521 —	510 —	507 —	507 —	506 —
100	" ungare	" 105	625	—	650	—	—	—
100	" austriece	" 105	020	—	021	—	022	021
100	Mărci	" 125	245	165	195	2—	195	2—
1	Liră St.	" 25	723 —	730 —	716 —	707 —	708 —	716 —
100	" Ital.	" 100	675 —	670 —	675 —	670 —	675 —	685 —
100	Dinari	" 100	—	—	—	—	—	—
100	Drahne	" 100	—	—	—	—	—	—
100	Leva	" 100	—	—	—	—	—	—
1	Dolar	" 5	161 —	165 —	161 —	160 —	162 —	162 —
Paris								
100	Lei	Fr. 100	905	970	975	987	—	1020
1	Dolar	" 5	1483	1606	1666	1523	—	1573
1	Liră St.	" 25	66 —	7181	6954	6814	—	7035
100	Liră Ital.	" 100	6120	6780	6630	6580	—	7150
100	Mărci	" 125	022	020	020	020	—	020
100	Kor. cehoslov.	" 105	4480	5150	4975	49 —	—	5090
100	Kor. ung.	" 105	—	—	045	—	—	—
100	Kor. austr.	" 105	—	002	002	—	—	—
100	Fr. elv.	" 100	27725	28950	281 —	278 —	—	288 —

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ

1921

22 Octombrie

1922.

14 Octombrie 21 Octombrie

ACTIV

1921		1922.			
22 Octombrie		14 Octombrie	21 Octombrie		
493.755.430	stoc metallic	493.755.430	5.137.982.024		
1.689.111				5.159.927.024	
14.455					
3.744.253.115					
315.201	Argint și diverse monede	650.107	715.525		
82.590.880	Biletele Băncii Generale Române stampilate de Stat				
912.940.661	Efecte scontate	3.421.781.508	3.401.415.988		
108.833.500	Imprumuturi pe efecte publice				
175.774.740	138.219.100 Imprumuturi pe efecte publice în cont curent	231.178.392	224.381.631		
	66.941.240, 71.277.860 din cari nu s'au ridicat lei				
8.042.556	Imprum. Statului de 15 milioane fără dobândă (1901)	8.042.556	8.042.556		
1.000.000.000	Impr. Statului pentru necesitățile tezaurului:	5.282.135.816	5.282.135.816		
1.495.676.533				Impr. de 1.600 milioane (1914...1918)	1.600.000.000
1.000.000.000				" " 1.500 " (12 Mai 1919)	1.498.942.854
				" " 1.000 " (16 Oct. 1919)	1.000.000.000
399.999.977				" " 200 " (1920 B. P.)	183.735.749
399.457.213				" " 400 " (9 Apr. 1921)	407.000.000
198.902.783				" " 250 " (5 Ian. 1921)	399.572.213
	" " 200 " (30 Iulie 1921)	200.000.000			
5.000.000.000	Impr. Stat. p. emisia moned.	7.055.670.996	7.055.670.996		
856.524.636				Impr. de 5 miliarde (11 Iunie 1920)	5.000.000.000
63.375.206	" " 2 1/2 " (5 Ian. 1921)	2.055.670.996			
11.997.418	Casele de imprumut pe gaj agricultorilor și industriașilor	95.862.782	95.449.942		
32.908.657	Efectele capitalului social	11.997.418	11.997.418		
3.742.322	" " fondului de rezervă	32.958.207	32.958.207		
9.355.287	" " amortizării imobilului, mobilierului și mașinilor de imprim	3.783.322	3.785.322		
2.468.011	Imobile	48.831.137	43.288.137		
9.455.585	Mobilier și mașini de imprimărie	3.894.481	3.894.934		
15.632.030	Cheltuieli de Administrație	14.180.891	14.233.341		
638.597.541	Conturi curente	175.789.807	174.187.340		
1.457.485.456	" de valori	42.635.998	144.169.189		
	" diverse	405.895.500	393.699.280		
18.645.014.804		21.972.735.022	22.055.442.671		
PASIV					
12.000.000	Capital	12.000.000	12.000.000		
62.019.779	Fond de rezervă	67.350.744	67.350.744		
8.142.984	Fondul amortizării imobilelor, mobilierului și mașinilor de imprimărie	20.349.763	20.349.63		
12.669.759.868	Bilete de bancă în circulație	15.371.570.076	15.402.239.837		
11.693.116	Profit și Pierdere	14.000.618	14.000.618		
19.594.892	Dobânzi și beneficii diverse	48.495.412	25.264.440		
1.811.155.671	Conturi curente și recipise la vedere	1.379.833.242	1.435.407.152		
4.050.568.504	Conturi diverse	5.059.135.197	5.051.822.117		
18.645.014.804		21.972.735.012	22.055.442.671		
11.035.056.327	22 Oct. 1921.	Efecte și alte valori de restituit	21 Oct. 1922		
	287.540.995	Efecte și alte valori în păstrare	315.000.553		
	9.694.334.000	Bonuri de tezaur aur din gaj p. Impr. Statului	9.164.334.000		
	1.085.181.332	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	1.407.571.486		
		Conturi de ordine			
1.579.592.178					
12.644.648.505		10.894.379.163	10.884.906.09		
		1.708.947.727	1.715.307.125		
		12.603.326.883	12.600.213.164		

Taxa : (Scont 6%
(Dobânda 7%

Nu speculați după profituri, pentru-ca să vă chinuiți a le ascunde din fața impozitelor, ori pentru-ca să hrăniți cu ele scumpetea și specula. Osteniți-vă mai bine în crutare și să deschideți calea concurenței libere.

„ARDEALUL“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE S. A.
CLUJ, STR. MEMORANDULUI No. 22.

POATE LIFERA INSTITU-
TELOR DE CREDIT TOATE

RECHIZITELE DE BIROU
REGISTRELE, HÂRTIA ȘI
TIPĂRITURILE NECESARE

LIVRETE DE DEPUNERI
ȘI ACȚIUNI ARTISTICE.

CEA MAI MODERNĂ TIPOGRAFIE
DIN CLUJ ȘI ÎMPREJURIME ESTE

„ARDEALUL“

Invitare la abonament.

Cu numărul de față se începe noul abo-
nament la „REVISTA ECONOMICA“ mu-
tată la Cluj, în următoarele condițiuni:

pe un an întreg: Lei 120.—
o jumătate de an „ 60.—

Abonamente pe timp mai scurt de o ju-
mătate de an nu se servesc.

Costul abonamentelor se poate trimite de
sau prin postă cu mandate postale, sau prin
viriment la „Banca Agrară“ Societate Ano-
nimă Privilegiată din Cluj, în favorul contu-
lui „Revistei Economice“.

Toate băncile românești, membre sau nu
a „SOLIDARITATEA“ sunt rugate prin a-
ceasta cu toată onoarea să primească vărsă-
mintele de abonamente la ghișeurile lor
pentru contul „Revistei Economice“, trans-
ferându-le prin viriment la „Banca Agrară“
S. A. P. Cluj.

50.000 EXEMPLARE

Calendarul „Dacia Traiana,
pe anul 1923 va apărea în 50.000
exemplare!

Calendarul „Dacia Traiana,
apare cu un cuprins bogat de 320
pagini în formatul 21,5×15 cm și va
fi cel mai bogat și cel mai ieftin
calendar în întreaga țară.

Calendarul „Dacia Traiana“
este cel mai răspândit și cetit calen-
dar în toate părțile populației

Calendarul „Dacia Traiana“
se va împărți gratuit la toate oficiile
publice, restaurante și cafenele, pri-
măriile comunale etc.

Calendarul „Dacia Traiana,
are deja până în prezent 18.983
ex. prenotări.

Publicatiunile

în acest calendar vor avea cel mai
mare succes și vor fi citite de toți.

Publicatiunile

pentru calendar se primesc cu prețurile
și condițiunile cele mai avantajoase.

Dacă voiți răspândirea reclamei Dv. în toată țara, publicați în calendarul „Dacia Traiană“ și vă veți
convinge de un succes sigur. — Rugăm a ne trimite cât mai curând, dar cel mai târziu până în
20 August onor. Dv. comande. Comandele se primesc la toate agențiile de publicitate cu prețuri
originale și direct la tipografia „Dacia Traiană“ Sibiu.

„PATRIA“ BANCA PENTRU CREDIT, COM. ȘI IND. S. A. BLAJ

Prospect de emisiune.

În conformitate cu hotărîrea adunării gen. extraordinare a societății «Patria» bancă pentru Credit, Comerț și Industrie s. a. în Blaj ținută la 12 Noemvrie 1922 se face o nouă emisiune de 18.000 bucăți acții a 500 Lei valoare nominală, sporindu-se astfel capitalul societății de la Lei 3.000.000 la 12.000.000 Lei.

Deocamdată se emit 6000 bucăți acții a 500 Lei valoare nominală.

Restul de 12.000 buc. acții se vor emite după vărsarea integrală a acțiilor amintite mai sus în condițiunile, termenele și intervalele, ce le va determina și găsi necesare Consiliul de administrație.

Acțiunile din prezenta emisiune se pot subscrie între *15 Nov. și 15 Dec. 1922* inclusiv, la sediul băncii în Blaj, la filiala sa în Teiuș, precum și la «Albina» — centrala în Sibiu și filiala în Cluj, pe lângă prezentarea acțiunilor vechi și în proporție de o acție nouă, după fiecare acție veche.

Cursul de emisiune a unei acții noi, pentru vechii acționari este de Lei 575.— din cari lei 500 trec la capital și Lei 75 ca primă la fondul de rezervă. Din suma aceasta se varsă la subscriere Lei 100 la capital și prima de Lei 75 la fondul de rezervă, restul de Lei 400 se va vărsa în ratele următoare:

Lei 100 până la 1 Martie 1923
 „ 100 „ „ 1 Mai „
 „ 100 „ „ 1 Iulie „
 „ 100 „ „ 1 Octomvrie 1923.

Acționarii vechi, cari doresc să subscrie mai multe acții, decât le compete după acțiunile vechi, ce le posed, pot să subscrie cu cursul de Lei 625.— (Lei 500 capital și Lei 125 fond de rezervă) rezervându-și însă Consiliul de Administrație dreptul de a le repartiza.

Neacționarii pot să subscrie cu cursul de Lei 775.— (Lei 500 capital și Lei 275 fond de rezervă.)

Pentru ratele vărsate se garantează pentru anul 1923 o dobândă egală cu dividendă ce se va stabili pentru anul 1923 având acțiunile noi drept la dividendă integrală pe anul 1924 și drept de vot în adunarea generală din 1924.

Față de acționarii, cari nu vor efectua vărsămintele la timp, se vor observa dispozițiile art. 8 din statute.

Neexercitarea în termenul indicat a dreptului de subscriere, pe lângă prezentarea acțiunilor și neefectuarea primului vărsământ, deodată cu subscrierea, și prezentarea acțiunilor vechi atrag pierderea dreptului de opțiune și subscriere, rămânând, ca Consiliul de Administrație să hotărască asupra distribuirii acțiunilor nesubscrise.

Blaj, la 13 Noemvrie 1922.

Consiliul de Administrație.